

Gungstol

Gungstol

Ma examensarbete av Annie Wallér
institutionen för inredningsarkitektur
och möbeldesign /InSpace
Konstfack2010

Handledare & tack till:

Karin Nyrén
Vesa Honkonen
Karin Tyrefors
Lars Stensö
Inger Bengtsson
Martijn van den Bosch
Jon Karlsson

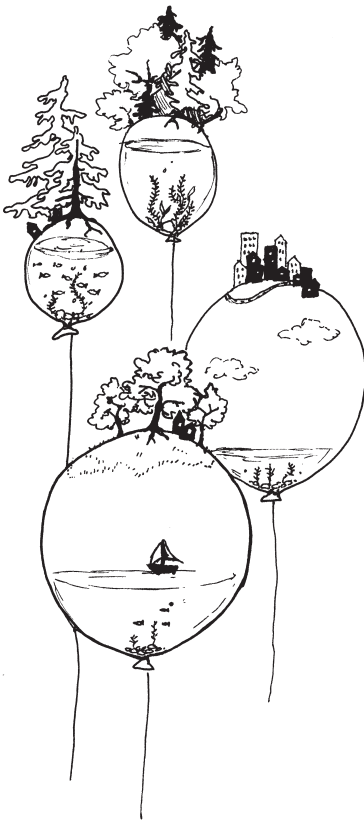

Innehållsförteckning

Titelsida	1
Försättsblad	2
Innehåll	3
Inledning	4
Myggnät	5
Eremiten	6
Open-source	7
Research	8
Skissperiod	9
Mock-up	10
Medar	11
Konstruktion och förenkling	12
Flätning	14-15
Resultat	16-17
Slutkommentarer	18

Inledning

Jag är ingen teknisk person och därför har det här varit ett känslodrivet projekt. Många av svar som sitter i kroppen och kanske inte alltid är logiska.

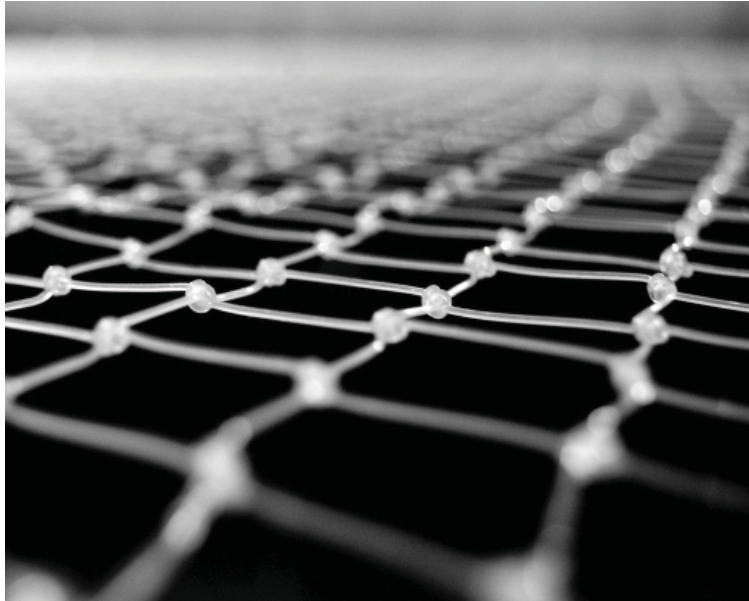
Gungstolen är inte en möbel som anskaffas för att den är praktisk och allsidig.

Den tillåter ett solitärt eller ett meditativt och inåtvänt sittande....om vi så vill. För Det är också en lekfull möbel, full av aktivering.

Jag ville arbeta med gungstolen på ett sätt så att det känslomässiga bandet till brukaren kunde stärkas. Göra dem till en del av den. Hitta ett roligt och enkelt sätt att göra varje stol unik.

Under projektets långa gång har jag kontinuerligt gjort illustrationer för att hålla kreativiteten uppe, några av dem är inkluderade i den här rapporten.

Myggnät

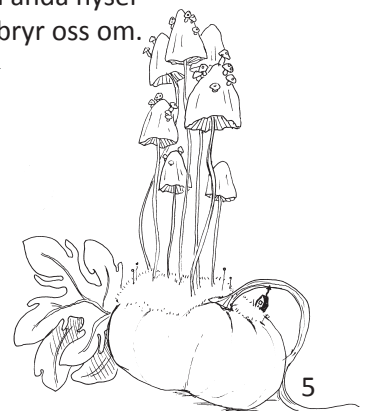

Jag hittade gungstolen som objekt ganska tidigt i min process, långt innan den hade börjat tom. Det är Sommaren innan projektet skall börja ta form. Pappa har ont i fötterna. Vi pratar om gungstolar och snickrar träramar att fästa myggnät på. De skall sitta i fönstren för att kunna lämna dem öppna under natten. I de gamla ramarna har nätet blivit sprött och sprucket av solljuset, vi skall byta det näst men ramen håller ännu. Jag vet inte vem som var med och gjorde dem den där gången, förutom pappa då. Han är liksom del av dem. Han berättar om hur skönt de var att få upp dem första gången. Luft!

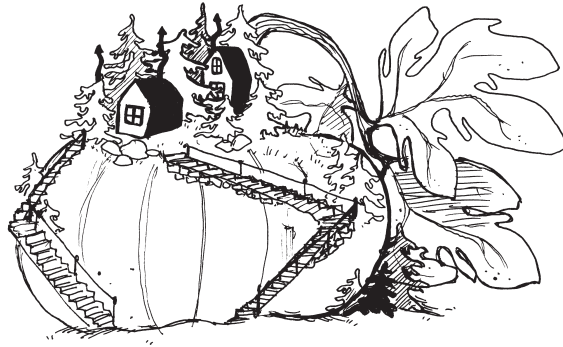
Där finns en sentimental stolthet men också en respekt för ramarna som objekt, över att ha skapat någonting själv.

Det som fascinerar med gungstolen är att den många gånger, kanske oftare än hos andra möbler på ett liknande sätt har en säregen relation till sin brukare. Det finns minnen som är knutna till den. En speciell person eller händelse. Den här relationen kan t.o.m. sträcka sig utanför det individuella objektet och bli nästintill generell för gungstolen i sig. Under den undersökande perioden av arbetet hittar jag gungstolar till hustrur, blivande mammor, far- och morföräldrar, pappor och syskon.

Det är också en möbel som i all sin funktionalitet kan tyckas ofunktionell, opraktisk men ändå hyser en så stor omsorg för den som sitter i den att vi gärna avsätter den till den vi allra mest bryr oss om.

Eremiten

Tacit - tyst, underförstått eller outtalat. *Tacit knowledge* är kunskap som har en krånglig översättning till det skrivna ordet. Mycket går förlorat i tolkningar. Jag ser det lite som när poeter försöker sätta ord på känslor som så uppenbart inte skall upplevas genom text. Det är en slags kroppslig kunskap. Som att kunna cykla eller simma.

Latin **tacitus** 'that which is passed over in silence, done without words, assumed as a matter of course, silent'

I början av sista året på konstfack skrev jag en uppsats; *Handbok för blivande eremiter*. Ett försök till att beskriva glädjen i att göra själv. Den stora Svårheten låg i att sätta ord på och berätta om den glädjen utan att förringa den. Uppsatsen utvecklade till en handbok. Med recept och instruktioner till olika praktiska uppgifter. Tanken var att bjuda in till att själv upptäcka den speciella relation vi får till de produkter vi på egen hand eller delvis producerar. Hur en praktisk uppgift kan vara själsligt tillfredställande.

Handboken blev en upptrappning till master-projektet. Jag ville kunna berätta och dela med mig av en möbel utan att enbart använda ord. Skapa någonting som brukaren får en personlig relation till och känner en glädje och stolthet över.

Open-source

I försöken att hitta ett sätt att dela med mig av möbeln letade jag till att börja med efter ett sätt att sprida den. Som ett DIY projekt, en handbok eller en typritning.

Projektet började ta en form som någon typ av shareware. En möbel med en öppen källkod. Fri att modifiera och anpassa till brukarens behov och önskemål. Jag fascinerades av tanken av att det sker förändringar och transformationer utanför min kontroll.

Jag började undersöka möjligheterna runt att använda internet som ett spridnings organ. Möbler i torrent format. Möbler som alla kan bygga.

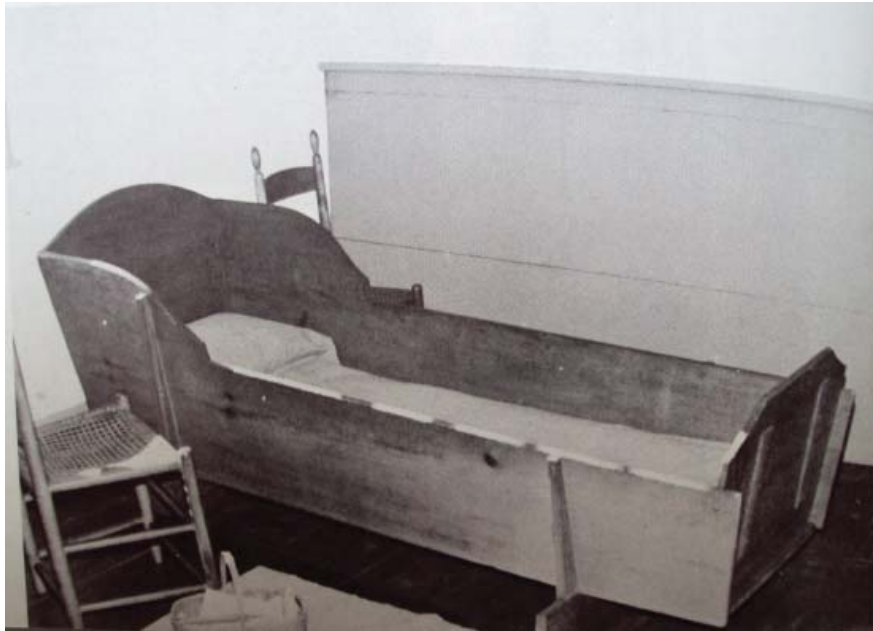
Jag insåg att projektet höll på att ta en ny form. Nya frågeställningar dök upp. Vem skall bygga den här möbeln? Hur komplicerad konstruktionsmässigt kan jag göra den? vad behöver förenklas? Vad behöver tas bort? Vilka material kan användas? Vilka politiska frågor kommer att dyka upp?

Bland alla nya frågor infinner sig ett vemod över projektet. Skiss processen står still. Vart tog den där glädjen vägen? Vart tog gungstolen vägen?

För att komma vidare var jag tvungen att återanknyta till mina ursprungliga tankar om projektet. Gungstolen jag ville bygga var i massivträ. Den skulle utforska hantverk och hållbarhet. En klassisk process i form och funktion.

Det blev en poäng i att påminna mig om att open-source/ öppen källkod är en tillämpning. Det handlar om att sprida och dela med sig av information. Oavsett form på den informationen. Att välja open-source som en slutgiltig tillämpning är inte det som skall styra formen eller svårighetsgraden på gungstolen men finns alltid kvar där som ett alternativ .

Research

Vuxenvagga (adult cradle) Harvard Massachusetts.

John G. Shea The American shakers and their furniture, 1971, America, prentice hall press.

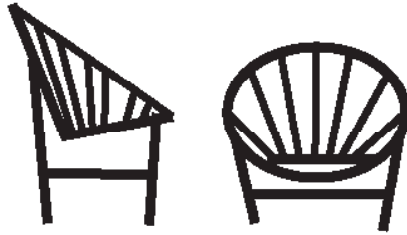
Under research perioden listar jag gungstolar. Från de allra tidigaste till samtida. En slags tidslinje. Jag använde perioden till att tänka på gungstolar, vad de betyder och vad som gör dem speciella. Det är tydligt att väldigt få saker har förändrats med formen av gungstolen under dess livstid även om finns en del exempel på mer lekfulla typer. De flesta av stolarna är i stället tydliga representanter för komfort. Kanske är det en så akut funktion i gungstolen att det är förklaringen men Jag kan inte låta bli att undra om det är vaggandet som representerar den komforten.

Ett av de mer intressanta objekten jag hittade var sjukbäddar Från Shaker kollektiven. En slags vuxenvagga. Smala bäddar med höga omslutande kanter där gamla och sjuka kunde vaggas för att lindra smärtan av att inte kunna röra sig eller att inte vara kapabel till att göra det. Om man bortser från liknelsen till en (lekfull) kista kan jag även tänka mig att det här var ett botemedel mot tristess, en aktivering. Jag kan inte sätta fingret på det men det finns en logik i det här som gör mig förundrad över var sjukhusvaggorna är idag.

Skissperiod

Jag började skissprocessen med att ansluta till ett projekt jag gjorde 2009. En stol med en slags bärande konstruktion som underrede eller kanske snarare en ide om ett bärande underrede, eftersom stolen aldrig förverkligades.

Den tvådimensionella skissen gjorde att det lätt skapades skuggfigurer /siluetter av formen. Jag arbetade nästan uteslutande med raka linjer. Det kan ha grundat sig att jag sökte en enkelhet men också ville att formen skulle vara sammansatt. Flera lika delar som bildar en individuell helhet. Det var intressant att hitta en dynamik mellan de raka linjerna. Det blev därför en viktig punkt i början av processen att bibehålla den tyliga profilen av stolen.

När fler element lades till kändes det viktigt att förstå vilka former som konkurrerade eller kompletterade varandra.

Det bakre benet som är del av en typ av trekantform förlorade sin känsla av "stödben" när den lätt gick att läsa ihop med armstödet och frambenet. En av anledningarna till att jag ville undvika det var för att symbolen som stödben gav en viss trygghetskänsla i att sitta i en annars tunn konstruktion.

Den slutgiltiga formen jag ville arbeta vidare med utvecklades i kombination med tvådimensionella skisser, modeller och mock-up.

Mock-up

Mock-up No.1

Mock-up No.2

Mock-up No.2

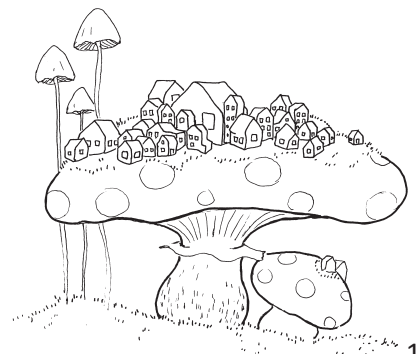
Mock-up arbetet har varit det mest konkreta under hela formgivningsprocessen. Det blev översiktligt och lätt att arbeta med dimensionerna och proportionerna i ramen. Jag kunde expandera mina modeller och tydlig bearbeta de brister som fanns.

Till en början reducerade jag materialet så långt det var möjligt.

För att senare kunna göra en vettig konstruktionslösning var jag tvungen att öka dimensionerna men kunde nu göra det på ett sätt så att det blev en bearbetning eller anpassning av den form jag kommit fram till.

En ytterligare anledning till att öka dimensionerna var att bli av med tvivlet på att den skulle hålla. En stol som ingen tror att det går att sitta i är nästa lika illa som en som faktiskt inte gör det. Det var inte heller min avsikt att skapa ett wow-exempel på hur tunn en konstruktion kan vara.

Det blev också tydligare vilka funktions anpassningar som behövdes göras. Vilka delar som behövde breddas, höjas och sänkas.

Medar

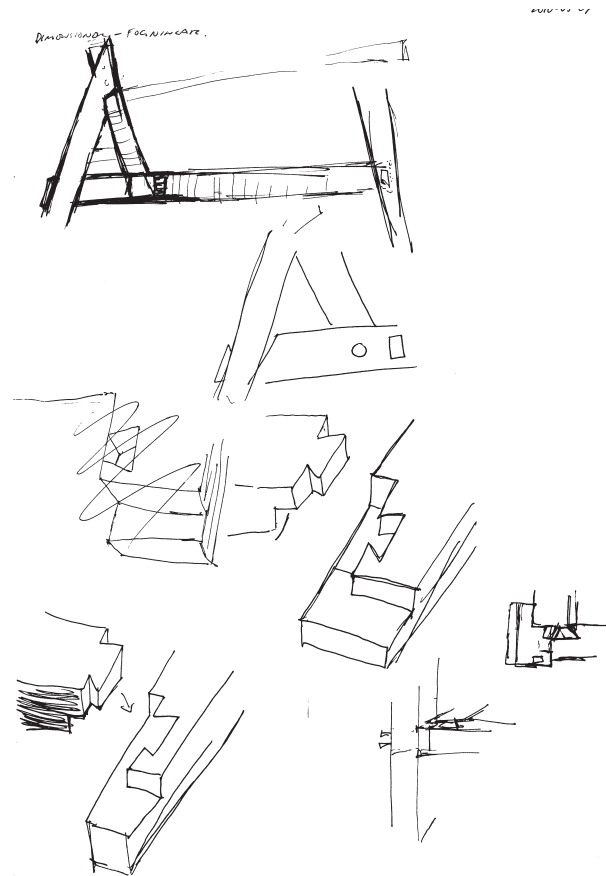

För att kunna arbeta med medarna behövde jag en slutgiltig Mock-up eller prototyp där jag kunde prova mig fram till en form. Medens utformning är någorlunda avgörande för gungstolens karaktär eftersom den styr typen av gungande. Det är därför viktigt att kunna testa flera former i fullskala. Meden utgår från en elipsform med ca 140cm mellan brännpunkterna. Ett test med flackare medar visade att gungningen blev ryckigare och snabbare (ca 160cm mellan brännpunkterna). För att styra gungningen så att den självmant arbetar framåt igen är stolen och därmed medarna satta i vinkel, så att de öppnar sig framåt.

På den slutgiltiga prototypen blev det uppenbart att längd och vikt på brukaren spelar en stor roll för hur meden skall bete sig. En längre brukare upplevde ett större framåt gung än en kortare. Den slutgiltiga prototypen är alltså bättre anpassad till en mindre brukare.

Konstruktion och förenkling

Hantverk i trä är som ett facit till hur materialet fungerar. Det är lösningar för hur man kan använda dess styrkor för att bilda former. En slags handbok.

Kanske var det just tanken på handboken som gjorde att jag förlorade mig lite i överdrivet avancerade lösningar för konstruktionen.

Med vad är egentligen definitionen på hantverk? Det ligger kanske snarare i omsorgen hos utföraren än hos konstruktionen. Gungstolen hade blivit lite som en provkarta för trä-fogningar. Det saknades konsekvens och framförallt en tydlig förklaring till dess komplexitet. Hantverk. Gjort av händerna, mer eller mindre.

Jag känner en stor entusiasm och en tillgivenhet till trä och dess hantverk. Det var därför massivträ var det material jag valde att arbeta med.

Första gången jag arbetade med massivträ och utforskade dess egenskaper och hållbarhet var året innan an jag började min utbildning på konstfack. Jag fascinerades av träets otroliga taktillit men också de andra sinnliga egenskaperna. Lukten och den enorma visuella variationen. En slags entusiasm som jag gärna ville anamma i projektet.

För att komma loss ur fognings-djungeln valde jag att rejält förenkla formen. Den återgick till stor del till sitt ursprung. En bärande konstruktion med en vinklad sits. Alla fogar var enkla, 90 gradiga, tapp och tapphål.

Jag började ifrågasätta om det inte var den här typen av möbel jag skulle göra. En som konstruktionsmässigt är mer tillgänglig, speciellt om jag väljer att dela med mig av den. Trots dessa tankar har jag valt att fortsätta med den ursprungliga formen men förenkla de delar som kändes väl sökta efter att ha sett kontrasten mellan de två.

I en gungstol finns det konstruktionsmässiga svårigheter. Även då jag valde att drastiskt förenkla min form fanns det hinder som gjorde det svårt att motivera varför just den skulle vara ett bättre alternativ än min huvudsakliga form. På det här sättet slapp jag censurera mig själv. Och kunde göra valet att färdigställa den form jag hade störst relation till.

För att göra formen tydligare begränsade jag fogarna till att använda samma typer där det var möjligt. Det mest nödvändiga är att få konstruktionen stabil. Avancerade fogar kan dra åt sig för mycket uppmärksamhet. Uppmärksamhet som jag ville ge åt sitsen.

Flätning

Vid starten till projektet deltog jag i en resa/workshop i Fiskars anordnad av institutionen. Eftersom den var så pass tidigt i processen fick jag i uppgift att fritt associera runt gungstolar och gungande. Resultatet blev en flätad sits på en gungande konstruktion. Kanske var det just tanken om gungandet och inte själva gungstolen som styrde mig till den flätade sitsen. Det ledde till tankar om fjädring och kroppsnära material.

Till en början hade jag bearbetat jag formen mer med tanke på en låg, lounge-ig, fåtöljliknade gungstol och övervägde hur proportionerna skulle fungera ihop med en stoppad sits. Jag skissade på hur tjock respektive hur tunn den skulle kunna vara men upplevde att siluetten eller formen av konstruktionen blev kvävd.

Med den vävda sitsen upplevde jag istället hur formen lättade. Jag smalnade av konstruktionen och lämnade tanken på en fåtölj liknade stol för ett mer upprätt sittande.

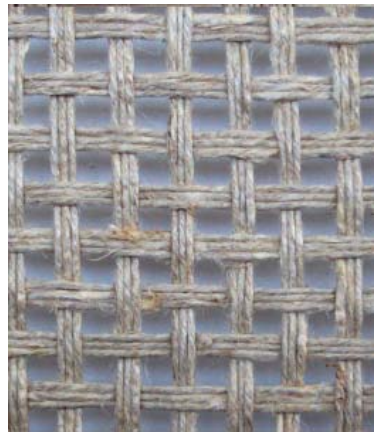
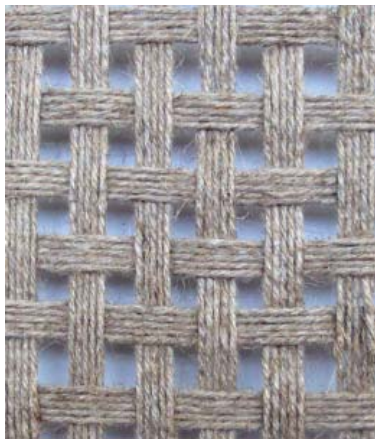
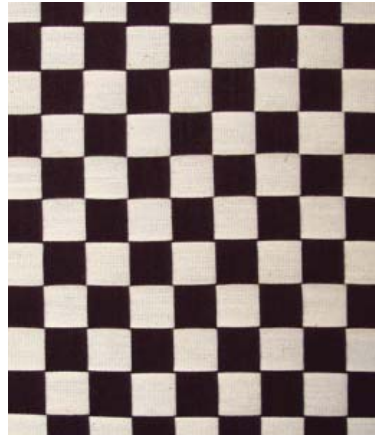
Jag fascinerades av hur små ändringar i vävningen förändrade karaktären på sitsen. Fortfarande besläktade men med olika personligheter. Som syskon.

Materialet till vävningen övergick från spån och rotting-liknande typer till mjukare, flexiblare material som snöre och vävda band.

Med konstruktionen som en ram eller ett skelett kunde sitsen bli en personlig och anpassningsbar del av gungstolen. Ett ställe där en relation till brukaren kunde uppstå.

Det är lustigt att det först mot slutet av processen jag inser liknelsen till myggnätsramarna jag och min pappa byggde.

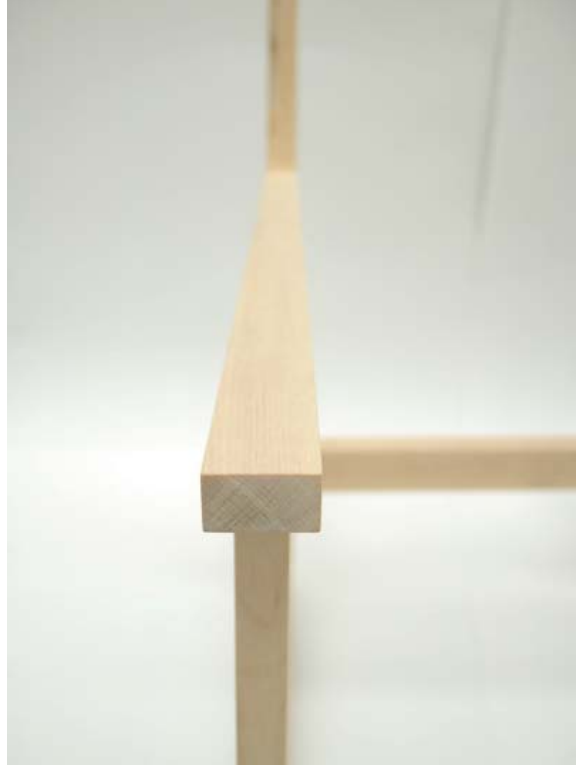
Resultat

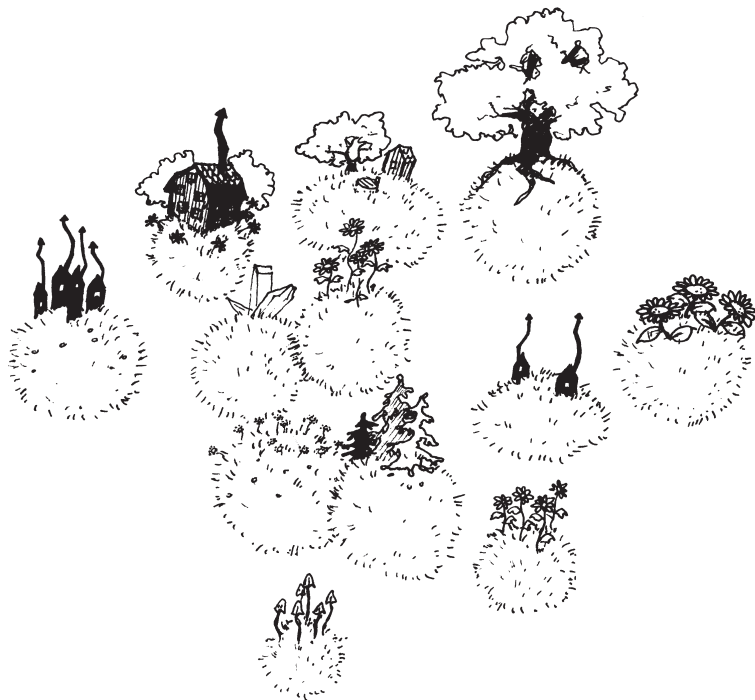
Jag ser den slutgiltiga prototypen som ett resultat av ett praktiskt förhållningsätt till att arbeta i trä. De svaga punkterna har fått en fungerade lösning så väl som en jag finner estetiskt tilltalande.

Genom det praktiska arbetet har jag lyckats reda ut de, eller ialla fall en del av de teoretiska frågor som jag ställt under arbetets gång. Jag har insett att det alltid måste finnas en avvägning mellan arbete och ideologi. Något som jag inte kunnat känna av med samma kraft innan den här långa resan. Jag har sökt efter en relation mellan objekt och brukare, och hittat en lösning i en stolsits. Men jag anser att resultatet av arbetet ligger i förståelsen, den teoretiska fördjupningen samt den praktiska erfarenheten av att bygga en stol, om en som gungar.

Slutkommentarer

Det behövs en starkare gemenskap för att dela information, och den håller på att växa. Genom att dela med mig av min gungstol eller genom att kalla den för copyleft, opensource eller ett creative commons projekt inbjuder och uppmuntrar jag till att använda, ändra och modifiera den.

Jag anser att det inte bör finnas en kompromiss i informationen vi delar, ingen förenkling. För genom att göra det censurerar vi vilken typ av information som är värd att dela, vilket kanske är lika illa som att inte göra det alls.

Även om den här möbeln är för komplicerad för de flesta människor att bygga själva innehåller den ändå ett budskap om att saker kan modifieras och personifieras. Genom att dela allt av den kan det kanske sporra människor till att handla på det förslaget.

Det kommer alltid att finnas kreativa människor som inte rättar sig efter och hittar vägar runt copyrights, ändrar och skriver om former. Men genom att bjuda in och tillåta att förändringar sker och inte visa rädsla inför det tror jag att en större grupp går att nå.

Du kanske undrar varför jag valde en så komplicerad typ av möbel när det helt klart ställer till tankarna om att dela den. Sanningen är den att gungstolen fanns där långt innan konceptet, som är mer av en tillämpning än något annat.

I slutändan valde jag att inte låta idén om att dela gungstolen komma emellan design processen.

Istället innehåller den delar som gör den lätt att personifiera. Ramen är trots sin specifika form underordnad sitsens karaktär, som med exemplens kraft kan visa vilka små förändringar som krävs för att ändra individualiteten hos stolen.

Jag tror att det, genom att erbjuda den mest dominerande delen av stolen till brukaren går att skapa en relation och historia mellan dem.

Gungstol

Ma examensarbete av Annie Wallér
institutionen för inredningsarkitektur
och möbeldesign /InSpace
Konstfack2010